

Innst. S. nr. 169

(2007-2008)

Innstilling til Stortinget fra familie- og kulturkomiteen

St.meld. nr. 6 (2007-2008)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om NRK-plakaten "Noe for alle. Alltid"

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

Meldinga omhandlar behovet og grunngevinga for ein NRK-plakat, samt departementets planer for den konkrete utforminga av ein slik plakat. Plakaten skal på eit overordna plan uttrykkje dei forventingar og krav som fellesskapet har til NRK.

Dei siste åra har det skjedd ei teknologisk utvikling som har ført med seg omfattande endringar på mediefeltet. Denne teknologiske utviklinga har utløyst store marknadsmessige endringar på kringkastingsfeltet.

I lys av utviklinga på kringkastingsfeltet har det oppstådd eit behov for ein grundig gjennomgang av NRKs allmennkringkastingsplikter. Dagens vedtekter reflekterer ikkje i tilstrekkeleg grad den teknologiske og marknadsmessige utviklinga, men er først og fremst konsentrert om NRKs tradisjonelle programverksemd.

Dette er første gongen allmennkringkastaroppdraget til NRK har vore gjenstand for ei slik brei, offentleg høyring.

Denne meldinga må sjåast i samheng med St.meld. nr. 30 (2006-2007) Kringkasting i en digital fremtid.

1.2 Høring av utkast til NRK-plakat

1.2.1 Innledning

Departementet sende 18. mai 2007 eit utkast til ein NRK-plakat på høyring.

Utkastet til NRK-plakat var bygd opp omkring fem pilarar:

1. NRK skal understøtte og styrke demokratiet.
2. NRK skal være allment tilgjengelig.
3. NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur.
4. NRK skal etterstrebe høy kvalitet, mangfold og nyskaping.
5. NRKs allmennkringkastingstilbud skal være ikke-kommersielt.

1.2.2 *Behovet for en NRK-plakat og plakaten formelle status*

1.2.2.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Behovet for en NRK-plakat

Departementet konstaterer at mange er nøgde med planen om ein NRK-plakat. Dei fleste høyringsinstansane er positive til føremålet med plakaten.

Departementet legg til grunn at den politiske styringa av NRK og NRKs samfunnsoppdrag bør skje ut frå ei overordna prinsipiell tilnærming. Det er i den samanhengen behov for å samle og harmonisere styringsdokumenta for NRK. Høyringa viser at det er brei støtte for at dette kan skje ved at dei overordna krava til NRKs allmennkringkastingstilbod blir nedfelte i eit eige dokument - ein NRK-plakat. Plakaten vil spegle regjeringas og Stortingets forventingar til NRK og vere eit sentralt dokument for departementets styring av NRKs samfunnsoppdrag.

Departementet legg vekt på at ei viktig side ved ein slik NRK-plakat er den funksjonen han vil ha for publikum. NRK er ein statleg eigd lisensfinansiert kringkastar. Då er det legitimt at folk får høve til å påverke det overordna føremålet for NRK. Samlinga av dei overordna krava til NRK i eitt oversiktleg dokument vil leggje til rette for at publikum enkelt kan orientere seg om dei krava som gjeld for NRKs

verksemd. Departementet vil sørge for at plakaten blir gjort tilgjengeleg for publikum på departementets heimeside og på andre måtar slik at publikum har lett tilgang til informasjon om NRKs samfunnsoppdrag. Departementet føreset at også NRK sørgjer for slik tilgjengeleggjing.

Plakatens formelle status

Departementet ser behovet for ei tydeleg avklaring av kva slags dokument NRK-plakaten skal vere. Plakaten er meint som eit politisk styringsinstrument og eit utgangspunkt for framtidige diskusjonar på politisk nivå om kva for krav som skal stillast til allmennkringkastingstilbodet til NRK. Målsettinga er å samle Stortingets krav og forventingar til NRK i denne plakaten, både for at NRK lettare skal kunne følgje dei opp, og for at Stortinget lettare skal sjå krava og endringane i dei i samanheng. Regjeringa vil sørge for at plakaten blir lagt fram for Stortinget ved behov slik at dokumentet blir halde oppdatert i samsvar med endringane i mediebiletet. Plakaten i seg sjølv vil ikkje vere eit juridisk dokument. Den formelle styringa av NRK vil framleis skje via lovverk og eigarstyring. Plakaten skal følgjeleg ikkje erstatte dagens vedtekter for NRK, men vedtektene må følgje opp innhaldet i plakaten.

Det er Medietilsynet som fører tilsyn med at allmennkringkastingsvilkåra i NRKs vedtekter blir oppfylte. Departementet presiserer at Medietilsynets mandat framleis vil vere å føre tilsyn med korleis NRK oppfyller allmennkringkastingsvilkåra i vedtektene. Medietilsynet skal ikkje føre tilsyn med NRK-plakaten, men departementet vil som generalforsamling i NRK sørge for ei harmonisering mellom plakaten og vedtektene, slik at vedtektene speglar alle dei overordna krava som skal liggje i NRK-plakaten. Dette inneber at krava til NRKs allmennkringkastingstilbod i §§ 3-3 til 3-5 i vedtektene vil måtte reviderast i samsvar med innhaldet i plakaten.

NRKs redaksjonelle frihet

Mange høyringsinstansar peiker på at det er viktig å verne om den redaksjonelle fridomen til NRK. Departementet deler sjølv sagt dette synet. NRK-plakaten (og vedtektene) må difor vere utforma på ein måte som speglar fellesskapens krav og forventingar til NRK, samstundes som ein tek vare på selskapets høve til å utføre programverksemda si utan inngrep i dei redaksjonelle avgjerdene. Dette inneber til dømes at plakaten ikkje bør få ei for detaljert utforming, men først og fremst gjelde dei overordna krava til verksemda.

Departementet vil i denne samanhengen peike på at det etter kringkastingsslova er kringkastingssjefen som skal leie den redaksjonelle verksemda og ta

avgjerder i redaksjonelle spørsmål, jf. kringkastingsslova § 6-3. Dette inneber at kringkastingssjefen i den daglege redigeringa har full fridom og avgjerdsrett i høve til innhaldet i mediet, inkludert utveljing av materiale, vinkling, prioritering av stoff, presentasjon av haldningar, osv. Desse prinsippa er òg nedfelte i Redaktørplakaten og er etter departementet sitt syn ein heilt avgjerande og naudsynt føresetnad for at NRK skal kunne ha ein uavhengig og kritisk funksjon. Den viktige rolla redaktørinstituttet spelar for demokratiet er òg bakgrunnen for at departementet vil fremje forslag om at prinsippet om redaksjonelt sjølvstende blir lovfesta for alle sentrale, meiningsberande medium.

NRK er statleg eigd og finansiert ved hjelp av kringkastingssavgift. Det er difor legitimt at styresmaktene har innsyn og rett til å påverke dei overordna føremåla for NRK. Dette inneber at dei politiske styresmaktene ved utforminga av NRK-plakaten må kunne ta standpunkt til meir prinsipielle mediepolitiske spørsmål og spørsmål som er viktige for NRKs programverksemd på lang sikt, utan å blande seg inn i dei daglege redaksjonelle spørsmåla. Prinsippet om at det er opp til eigaren å definere det enkelte mediets føremål og overordna oppdrag er veletablert og nedfelt i Redaktørplakaten.

NRK-plakaten skal innehalde overordna krav til NRK, slik at den politiske debatten i Stortinget og regjeringa om NRKs oppdrag kan skje på eit prinsipielt og lite detaljprega nivå. Samstundes vil Kultur- og kyrkjedepartementet som eigar av NRK setje meir detaljerte krav til NRKs verksemd. Vedtektene vil difor innehalde ei meir presis og detaljert utforming av allmennkringkastingskrava i form av spesifikke innhaldskrav.

1.2.3 *Pilar 1: "NRK skal understøtte og styrke demokratiet"*

1.2.3.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER

NRKs redaksjonelle selvstendighet

Departementet noterer seg at det er få merknader til denne pilaren, sett bort frå underpunkt d om NRKs uavhengighet m.m.

Departementet viser til forslaget om å ta inn i underpunkt d at NRK skal kunne opptre fritt og uavhengig i forhold til personar eller grupper som av politiske, så vel som av ideologiske, økonomiske eller andre grunnar vil øve innflytelse på det redaksjonelle innhaldet. Departementet er samd i dette.

Forholdet til Redaktørplakaten, Ver Varsamplakaten, Tekstreklameplakaten osv.

Underpunkt d under pilar 1 byggjer på dei same etiske prinsippa som norske medium generelt følgjer, slik som Redaktørplakaten, Ver Varsamplakaten,

Tekstreklameplakaten, osb. Departementet merkar seg at einskilde høyringsinstansar gjer framlegg om at plakatteksten bør bli erstatta med ein referanse til desse eksisterande regelverka. Departementet er samd i at desse føremåla i stor grad er varetekne gjennom at NRK følgjer bransjens felles etiske regelverk. Det kan likevel vere grunnlag for å ta inn desse formuleringane i NRK-plakaten sidan dei andre dokumenta berre er sjølvreguleringsdokument for bransjen. NRK som statleg eigd, lisensfinansierte selskap skil seg frå andre norske medieselskap. Dette kan tale for å nedfelle desse prinsippa i NRK-plakaten. Departementet viser til at føremålet med NRK-plakaten mellom anna er å samle alle dei overordna føringane på NRK si verksemd i eitt dokument. Dette talar for å oppretthalde formuleringane under denne pilaren. Samstundes må det vere klart at NRKs redaksjonelle verksemd framleis skal vere i tråd med prinsippa i dei nemnde sjølvreguleringsdokumenta. For å fjerne all mogleg tvil om dette vil departementet difor ta inn ein referanse til desse dokumenta i plakaten.

1.2.4 Pilar 2: "NRK skal være allment tilgjengelig"

1.2.4.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Innledning

Det er eit grunnleggjande trekk ved allmennkringkastingsomgrepet at sendingane skal vere tilgjengelege for alle. Plikta til å betale kringkastingsavgift gjeld for alle som disponerer ein fjernsynsmottakar. Når plikta til å betale avgift er universell, er det også naudsynt å leggje til grunn at NRKs tenester skal nå ut til alle. NRKs samfunnsmessige rolle tilseier òg at programtilbodet skal vere tilgjengeleg for heile folket.

Prinsippet om allmenn tilgang har fleire ulike dimensjonar. Prinsippet har for det første eit teknisk aspekt. Lisensbetalarane bør i størst mogleg grad ha teknisk høve til å ta inn NRKs sendingar. For det andre har omgrepet eit økonomisk aspekt. Alle bør kunne nytte NRKs tilbod, uavhengig av personleg økonomi. Vidare bør det vere eit mål at alle grupper i samfunnet, inkludert personar med nedsett funksjonsevne, i størst mogleg grad skal kunne nytte NRKs tenester. Til sist bør NRK for å nå ut til flest mogleg vere til stades på alle relevante medieplattformer.

Teknisk tilgang

Plikta til å nå ut til alle med sendingane er foreslått knytt opp til NRKs tre hovudkanalar i radio og fjernsyn. For resten av tenestetilbodet skal NRK søkje størst mogleg dekning.

I fjernsyn har til no berre NRK1 hatt tilnærma full dekning av norske husstandar. Dette heng saman med at det er knapt om frekvensar. Fram til no er det mange som ikkje har kunne sjå NRK2. Etableringa av det digitale bakkenettet for fjernsyn vil sikre heile befolkninga tilgang til alle NRKs fjernsynskanalar via bakkenett eller satellitt.

Ut frå reaksjonane i høyringsrunden ser det ikkje ut til å vere behov for å gjere endringar i punktet om geografisk tilgang. Det sentrale for departementet er at NRK gjer dei tre hovudkanalane innan radio og fjernsyn tilgjengelege for alle.

Betaling for NRKs allmennkringkastingstilbud

Høyringsrunden viser at prinsippet om at NRKs allmennkringkastingstilbud skal vere gratis har brei tilslutning. Fjernsynstilbodet til NRK vil vere gratis og ukryptert tilgjengeleg på NTVs bakkenettplattform. Dette betyr at sjåarar som er nøgde med berre å ha tilgang til NRKs kanalar kan sjå desse utan å måtte etablere eit kundeforhold til RiksTV.

Når departementet i utkastet til plakat skriv at tilbodet i hovudsak skal vere gratis, er dette ikkje ei utholing av hovudprinsippet om at NRKs radio- og fjernsynstilbud skal vere gratis. Unnataket frå gratisprinsippet gjeld individualiserte "streaming-" og nedlastingstenester på Internett. NRK kan likevel ikkje krevje ein pris som er høgare enn kostnadene.

Teksting og tilrettelegging for spesielle grupper

Departementet viser til at NRK-plakaten er eit dokument som legg overordna og prinsipielle føringar på NRKs tilbod. Selskapets vedtekter vil innehalde meir spesifiserte og kvantitative krav. I vedtektene er det fastsett at programma til NRK skal vere tilgjengelege for døve og høyrsllehemma og at NRK skal ta sikte på å tekste alle program. Implisitt i dette kravet ligg det ei plikt til å ta i bruk ny teknologi for å nå dette målet. Kravet i vedtektene kan likevel ikkje bli tolka som ei plikt for NRK til å tekste eller teiknspråkfolke alle program. Dette ville vere svært kostnadskrevjande.

Departementet viser vidare til Norges Blindeforbunds ønskje om at NRK tek i bruk lydteksting og synstolking. Departementet vil understreke at det i NRK si unike rolle som lisensfinansierte allmennkringkastar ligg ei særleg plikt til å tilpasse tenestetilbodet til behova til personar med nedsett funksjonsevne. Den digitale teknologien opnar i så måte for nye moglegheiter. Departementet forventar at selskapet nyttar dei moglegheitene den teknologiske utvikling gir for dette.

Etter departementets syn omfattar formuleringa i plakaten langt på veg dei omsyna som blir framheva av organisasjonane. Dersom det skulle bli aktuelt å leggje meir konkrete føringar på NRKs tilbod til

desse gruppene, vil det vere mest nærliggjande å innarbeide dette i vedtektene.

Tilgjengeliggjoring på nye plattformer

Departementet ser det som heilt avgjerande at NRK vidareutviklar innhaldstilbodet sitt på nye medieplattformer. Dette er viktig fordi det gjer det mogleg med ei auka tilgjengeleggjing av eksisterande innhald.

Dei fleste høyringsinstansane som kommenterer dette punktet er positive til at NRK skal ha ei plikt til å utvikle tenester på nye plattformer. TV 2 er likevel oppteke av at når NRK introduserer tenester på nye medieplattformer, vil dette ha innverknad på i kva grad kommersielle aktørar vil sjå seg i stand til å utvikle motsvarande tenester.

Fleire instansar, blant dei både Forbrukarombodet og Forbrukarrådet, argumenterer for at NRK bør nytte opne standardar ved nettpublisering. Departementet legg til grunn av NRK så langt som mogleg bør bruke opne standardar, så framti ikkje økonomiske eller kvalitative omsyn talar mot dette. Det er viktig at NRK heile tida arbeider mot å gjere sitt tilbod mest mogleg tilgjengeleg for brukarane. Departementet vil difor ta inn eit nytt punkt om dette.

1.2.5 Pilar 3: "NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur"

1.2.5.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Norge som et flerkulturelt samfunn

Departementet har merka seg at fleire høyringsinstansar meiner at utkastet til NRK-plakat ikkje tek nok omsyn til at Noreg er eit fleirkulturelt samfunn. Departementet er oppteke av at NRK må ta omsyn til at Noreg i dag har fleire nasjonale og språklege minoritetar, og etter departementet si meining bør NRK-plakaten spegle dette på eit overordna nivå.

Departementet vil understreke at Noreg har eit særskilt ansvar overfor nasjonale minoritetar. NRK er i vedtektene allereie pålagt å ha eit programtilbod som tek vare på interessene til ulike minoritetar. Departementet ser det likevel som naturleg at dette òg går fram av plakaten. Departementet legg difor opp til at underpunkt b får følgjande ordlyd:

"b) NRK skal bidra til å styrke norsk og samisk språk, identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha norsk forankring og gjenspeile norske virkeligheter. NRK skal ha et tilbud for minoriteter."

Departementet viser til Norsk Redaktørforenings merknad om at kravet i ordlyden til underpunkt c kan kome i konflikt med det redaksjonelle ansvaret til NRK gjennom å påleggje NRK at programtilbodet

skal "fremme forståelse". Departementet er samd i dette, og vil difor endre ordlyden i underpunkt c til:

"c) NRK skal formidle kunnskap om, og speile mangfoldet i det norske samfunnet. NRK skal skape arenaer for debatt og informasjon om Norge som et flerkulturelt samfunn."

Departementet er samd med Arbeids- og inkluderingsdepartementet i at bruken av omgrepet "norsk" i punkt g kan vere misvisande og vil difor leggje til grunn følgjande ordlyd i nytt underpunkt h:

"h) NRK skal formidle kulturarven i Norge. Arkivene til NRK er en del av denne. Selskapet skal arbeide for å digitalisere og tilgjengeliggjøre disse arkivene for befolkningen. Arkivtilbodet skal i hovedsak være gratis tilgjengelig."

Bruk av norsk språk

NRK har i dag eit krav i vedtektene om at programtilbodet i NRKs kjerneverksemd i hovudsak skal bestå av norskspråklege sendingar. Minst 25 pst. av verbalinnslaga skal vere på nynorsk. I plakaten underpunkt d er det sett krav om at minst 25 pst. av innhaldet i NRKs tilbod skal vere på nynorsk. Nynorskkravet blir såleis utvida til å gjelde alle formidlingsplattformene til NRK. Departementet ser ikkje grunnlag for å ta inn meir spesifikke formuleringar i plakaten når det gjeld bruken av nynorsk.

Norsk musikk

Departementet viser til at fleire høyringsinstansar meiner eit krav om bruk av norsk musikk i NRK bør stå i NRK-plakaten. NRK har i dag eit krav om bruk av norsk musikk i vedtektene der det er fastsett at minst 35 pst. av sendingene skal bestå av norsk musikk.

Departementet understrekar at definisjonen av kva som er å rekne som "norsk musikk" ikkje kan vere knytt til språk åleine. Meininga er difor at kravet skal gjelde norskspråkleg og/eller norskkomponert musikk. Departementet vil ta inn eit krav i NRK-plakaten om at minst 35 pst. av musikken som blir spela i NRK skal vere norsk.

Kunst og kultur

Departementet meiner at ordlyden i tittelen på pilaren "NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur", og underpunkta til denne, fører med seg at NRK har plikter andsynes skapande og utøvande kunstnarar, i tillegg til pliktene andsynes publikum. Dette gjeld mellom anna musikk, litteratur, teater og dans. Plakaten skal berre stille overordna krav til NRKs verksemd. Departementet understrekar at

NRK skal formidle norsk kultur, og vil difor presisere dette som eit krav i plakaten. Departementet vil endre ordlyden i underpunkt f til:

"f) NRK skal formidle norsk kultur og en bred variasjon av norske kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og offentlige kulturinstitusjoner."

Departementet ser på formidling og produksjon av drama som speglar norsk språk, identitet og kultur som ein sentral del av NRKs allmennkringkastingsoppdrag. Det er eit mål å styrkje den uavhengige norske filmproduksjonsbransjen. Departementet konkluderer med at NRK bør setje ut ein større del av dramaproduksjonen til uavhengige produsentar for å styrkje det uavhengige norske produsentmiljøet. Departementet vil difor ta inn dette i plakaten.

Nytt underpunkt g til denne pilaren blir:

"g) NRK skal formidle og produsere norsk musikk og drama. NRK skal formidle norsk film og stimulere det norske filmmiljøet. Minst 35 pst. av musikken som spilles skal være norsk. NRK skal holde et fast orkester."

Religion og livssyn

Departementet har merka seg at fleire høyringsinstansar meiner at utkastet til NRK-plakat bør innehalde krav om å spegle religion og livssyn. Departementet viser til at NRK i vedtektene allereie er pålagt å ha livssynsprogram og religiøse program. Departementet ser det likevel som naturleg at dette òg går fram av plakaten. Departementet legg difor opp til eit nytt underpunkt til denne pilaren med følgjande ordlyd:

"i) NRK skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfoldet av livssyn og religioner i det norske samfunnet."

1.2.6 Pilar 4: "NRK skal etterstrebe høy kvalitet, mangfold og nyskaping"

1.2.6.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Formidling av kunnskap, utdanning og læring

Departementet viser til merknaden om at måla under denne pilaren kan kome i konflikt med det journalistiske oppdraget til NRK gjennom å påleggje NRK at programtilbodet skal "fremme forståelse", jf. underpunkt e.

Departementet vil med utgangspunkt i desse argumenta endre ordlyden i underpunktet til:

"f) NRK skal bidra til økt kunnskap om internasjonale forhold."

Departementet har merka seg forslaget om å styrkje utanriksdekninga til NRK, for på den måten å medverke til auka kunnskap og forståing av internasjonale forhold. Departementet meiner det ligg implisitt i kravet om å medverke til auka kunnskap om internasjonale tilhøve at NRK sørgjer for å ha ei god dekning av utanriksstoff. Departementet vil i tillegg ta inn eit nytt punkt her som stadfestar eit krav til NRK om å formidle innhald fra Norden:

"g) NRK skal formidle innhold fra Norden og bidra til kunnskap om nordiske samfunnsforhold, kultur og språk."

Departementet viser til etterlysinga av eit eksplisitt krav til NRK om å fremje utdanning og læring. Dette er prinsipp som ofte inngår i allmennkringkastingsoppdraget til dei lisensfinansierte kringkastarane i våre naboland. Departementet legg difor opp til å inkludere følgjande underpunkt i pilar 4:

"h) NRK skal bidra til utdanning og læring."

Konkurransen med kommersielle kringkastere

Når det gjeld konkurransen med dei kommersielle kringkastarane, legg departementet til grunn at NRK sitt tilbod skal skilje seg frå tilbodet til kommersielle aktørar. Samstundes må NRK også ha friedom til å formidle liknande type innhald som desse aktørane. Det er viktig at NRK har rom til å utvikle seg i takt med tida og at kringkastaren i kraft av den viktige samfunnsrolla han er pålagt gjennom allmennkringkastingsoppdraget ikkje blir redusert til ein smal, marginal kringkastar med liten oppslutnad i folket.

Spesielt om barn og unges behov

Departementet har merka seg forslaget frå Barneombodet om at plakaten bør reflektere behovet for å skjerme barn og unge mot skadeleg innhald også på nye medieplattformer. Departementet meiner NRK har eit særleg ansvar for å skjerme barn og unge mot innhald som kan bli oppfatta som skadeleg. Dette må òg gjelde for nye medieplattformer. Medan dagens reglar i kringkastingslova og -forskrifta om vern av mindreårige mot skadeleg innhald berre gjeld for kringkasting, vil desse reglane venteleg bli utvida til også å gjelde levande bilete på nye medieplattformer i samband med den pågåande revisjonen av TV-direktivet. Departementet ser likevel behov for at NRKs særlege ansvar for barn som mediebrukarar går klart fram av plakaten. Departementet legg difor opp til å ta inn følgjande underpunkt:

"i) NRK skal fremme barns rett til ytringsfrihet og informasjon, og skjerme barn mot skadelige former for innhold."

1.2.7 *Pilar 5: "NRKs allmennkringkastings-tilbud skal være ikke-kommersielt"*

1.2.7.1 DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Departementet har i St.meld. nr. 30 (2006-2007) lagt til grunn at NRKs allmennkringkastingstilbud på radio, fjernsyn og tekst-tv skal vere reklamefritt. Noko motsvarande krav for internettbaserte tenester er ikkje foreslått. Fleire høyringsinstansar tek til orde for ei reindyrking av NRK som ei reklamefri, fleir-medial verksemd i allmennheits teneste.

Noko av grunnen til at NRK skal kunne nytte lisensinntekter til nettsatsinga ligg i at det kan vere eit verdefullt alternativ til mangfaldet av kommersielle tenester på nettet. Omsynet til kringkastingsavgiftas legitimitet er viktig. Departementet har difor foreslått visse innstramningar i NRKs høve til å ha reklame på nettstaden og i nedlastingstenester, jf. St.meld. nr. 30 (2006-2007).

NRK kan etter kringkastingslova § 6-4 drive forretningsverksemd. Verksemda kan ikkje finansierast av reklame i NRKs allmennkanalar, men lova opnar for å finansiere verksemd utanom allmennkanalane med reklame. Departementet legg til grunn at det ikkje er aktuelt å endre på dette grunnleggjande prinsippet.

Fleire høyringsinstansar meiner at utkastet til NRK-plakat ikkje går langt nok i å verne mindreårige mot kommersielle bodskap. Nokre høyringsinstansar tek til orde for å utvide forbodet mot reklame på nettsider som har barn (fram til og med 12 år) som målgruppe. Etter departementets syn vil dette innebere ei for omfattande innskrenking fordi det i mange tilfelle er vanskeleg å skilje klårt mellom sider som (særleg eldre) ungdom interesserer seg for og sider som òg er populære hos vaksne. Departementet legg likevel til grunn at NRK bør vere atterhaldne med reklame også på nettsider som har ein særleg ungdomsprofil eller som særleg appellerar til barn og ungdom under 18 år.

Når det gjeld forslaga om å stramme inn lisensiering av produkt knytt til barneprogram og forbod mot produktplassering retta mot barn og unge viser departementet til at kringkastingslova forbyr skjult reklame (§ 3-3) og omtale eller framvisning av produkt på ein måte som fremjar sal (§ 3-5). Departementet viser til drøfting av problemstillinga i St.meld. nr. 30 (2006-2007). Departementet konkluderer her med at det ikkje er naudsynt med nye reglar for spin-off-produkt i kringkastingsregelverket, men vil ta inn ein regel i NRKs vedtekter om at ein må vise særleg varsemd overfor innhald som utset sjåarane for kommersielt press, særleg i program retta mot barn og unge.

NRK ber om eit unnatak frå reklameforbodet på tekst-tv for betalte tenester. NRK viser til at det er populære tenester som ikkje aktivt oppfordrar folk til

kjøp av varer eller tenester, men tenester som dekkjer brukarbehov og som brukarane sjølve søker. NRK får betalt for å leggje til rette og publisere slik informasjon. Formelt sett er slik informasjon reklame. NRK meiner likevel at brukarane ikkje opplever denne informasjonen som støyande reklame. Eit forbod mot slik informasjon vil etter NRKs syn på uønska måte redusere eit tilbud som mange brukarar etterspør. Departementet meiner det er avgjerande at sjåarane er heilt trygge på at betalt innhald ikkje står fram som redaksjonelt innhald. Eit viktig motiv for forslaget om eit forbod mot reklame på tekst-tv er at allmennkringkastingsinnhald vil kunne kome i skuggen av reint kommersielt innhald. Forbodet mot reklame på tekst-tv inneber ikkje noko forbod mot at NRK held fram med å informere om til dømes flytider. Etter departementets syn bør ei avgjerd om å tilby slikt innhald vere basert på redaksjonelle vurderingar og ikkje om NRK får betalt for å publisere slikt innhald. Det følgjer av dette at NRK ikkje vil kunne ta seg betalt av tenesteleverandørar som legg ut innhald på NRKs tekst-tv.

Departementet er i utgangspunktet samd med Norsk medieforskerlag i at det er naturleg at NRK har eit så tydeleg skilje som mogleg mellom heile allmenntilbodet og kommersielle tenester. Det er likevel primært på Internett at NRK i praksis har høve til å tilby kommersielle tenester. Difor er det på Internett at det er mest aktuelt å skilje mellom kommersielle aktivitetar og allmennkringkastingstilbodet. I tillegg legg plakaten til grunn at kommersielle omsyn ikkje må påverke redaksjonelle avgjerdar. Dette gjeld for alle delar av NRKs verksemd. Departementet finn det difor ikkje naudsynt å presisere eit skilje mellom heile allmennkringkastingstilbodet og kommersielle tenester.

NRK ber departementet revurdere forbodet mot reklameinnslag i nedlastingstenester. Departementet viser til at innhald som NRK tilbyr for nedlasting i stor grad kjem frå allmennkanalane, som skal vere frie for reklame. I St.meld. nr. 30 (2006-2007) skriv departementet at "NRK må utvise varsomhet ved den konkrete utforminga av sine nettsider, slik at selskapet har en klar og tydelig profil som allmennkringkaster." Mange sjåarar og lyttarar vil truleg reagere negativt på reklamesnuttar i innhald som er kjent frå allmennkanalane når det kjem i nedlastbar form. I tillegg ville slike reklamesnuttar undergrave skiljet mellom kommersielle tenester og allmennkringkasting. Departementet stør ikkje NRKs forslag.

Fleire instansar har teke til orde for meir detaljerte reglar for å hindre kryssubsidiering og overkompensasjon gjennom kringkastingsavgifta. Departementet viser til at dagens system allereie gir omfattande kontroll med kryssubsidiering i NRK.

1.3 NRK-plakaten

Departementet legg opp til følgjande utforming av NRK-plakaten:

1. NRK skal understøtte og styrke demokratiet

- a) NRKs samlede allmennkringkastingstilbud skal ha som formål å oppfylle demokratiske, sosiale og kulturelle behov i samfunnet.
- b) NRK skal bidra til å fremme den offentlige samtalen og medvirke til at hele befolkningen får tilstrekkelig informasjon til å kunne være aktivt med i demokratiske prosesser.
- c) NRK har som oppgave å avdekke kritikkverdige forhold og bidra til å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre.
- d) NRK skal være redaksjonelt uavhengig. NRK skal verne om sin integritet og troverdighet for å kunne opptre fritt og uavhengig i forhold til personer eller grupper som av politiske, ideologiske, økonomiske eller andre grunner vil øve innflytelse på det redaksjonelle innholdet. Virksomheten skal preges av høy etisk standard og over tid være balansert. Saklighet, analytisk tilnærming og nøytralitet skal etterstrebes, jf. bl.a. prinsippene i Redaktørplakaten, Vær Varsom-plakaten og Tekstreklameplakaten.

2. NRK skal være allment tilgjengelig

- a) NRKs tre hovedkanaler for hhv. radio og fjernsyn skal være tilgjengelige for hele befolkningen. NRK skal søke en bredest mulig distribusjon av sitt øvrige programtilbud.
- b) Det skal som utgangspunkt ikke kreves betaling for NRKs allmennkringkastingstilbud. NRKs tre hovedkanaler for hhv. radio og fjernsyn skal være gratis tilgjengelige for alle lisensbetalere på minst én distribusjonsplattform.
- c) Ved utformingen av NRKs tilbud må det tas hensyn til funksjonshemmede, bl.a. gjennom teksting av fjernsynsprogrammer.
- d) Selskapet skal være til stede på, og utvikle nye tjenester på alle viktige medieplattformer for å nå bredest mulig ut med sitt samlede programtilbud.
- e) NRK bør så langt som mulig benytte åpne standarder, så fremt ikke økonomiske eller kvalitative hensyn taler imot dette.

3. NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur

- a) NRK skal reflektere det geografiske mangfoldet i Norge og ha et godt lokalt tilbud og lokal tilstedeværelse.
- b) NRK skal bidra til å styrke norsk og samisk språk, identitet og kultur. En stor andel av tilbu-

det skal ha norsk forankring og speile norske virkeligheter. NRK skal ha et tilbud for minoriteter.

- c) NRK skal formidle kunnskap om, og speile mangfoldet i det norske samfunnet. NRK skal skape arenaer for debatt og informasjon om Norge som et flerkulturelt samfunn.
- d) NRKs tilbud skal i hovedsak bestå av norsk-språklig innhold. Begge de offisielle målformene skal benyttes. Minst 25 pst. av innholdet skal være på nynorsk.
- e) NRK plikter å formidle innhold som enten er produsert i, eller som tar det innholdsmessige utgangspunkt i, distriktene.
- f) NRK skal formidle norsk kultur og en bred variasjon av norske kunstuttrykk fra mange ulike kunstnere, uavhengige miljøer og offentlige kulturinstitusjoner.
- g) NRK skal formidle og produsere norsk musikk og drama. NRK skal formidle norsk film og stimulere det norske filmmiljøet. Minst 35 pst. av musikken som spilles skal være norsk. NRK skal holde et fast orkester.
- h) NRK skal formidle kulturarven i Norge. Arkivene til NRK er en del av denne. Selskapet skal arbeide for å digitalisere og tilgjengeliggjøre disse arkivene for befolkningen. Arkivtilbudet skal i hovedsak være gratis tilgjengelig.
- i) NRK skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfoldet av livssyn og religioner i det norske samfunnet.

4. NRK skal etterstrebe høy kvalitet, mangfold og nyskaping

- a) NRK skal tilby tjenester som kan være kilde til innsikt, refleksjon, opplevelse og kunnskap gjennom programmer av høy kvalitet.
- b) NRK skal være nyskapende og bidra til kvalitetsutvikling.
- c) NRK skal kunne formidle samme type tilbud som også tilbys av kommersielle aktører, men bør etterstrebe å tilføye sitt tilbud et element av økt samfunnsverdi i forhold til det kommersielle tilbudet.
- d) NRKs tilbud skal ha tematisk og sjangermessig bredde.
- e) NRK skal tilby nyheter, aktualiteter og kulturstoff for både smale og brede grupper. Tilbudet skal gjenspeile det mangfoldet som finnes i befolkningen. Blant annet skal NRKs samlede tilbud appellere til alle aldersgrupper.
- f) NRK skal bidra til økt kunnskap om internasjonale forhold.
- g) NRK skal formidle innhold fra Norden og bidra til kunnskap om nordiske samfunnsforhold, kultur og språk.
- h) NRK skal bidra til utdanning og læring.

- i) NRK skal fremme barns rett til ytringsfrihet og informasjon, og skjerme barn mot skadelige former for innhold.

5. NRKs allmennkringkastingstilbud skal være ikke-kommersielt

- a) NRKs redaksjonelle avgjørelser skal ikke være styrt av kommersielle hensyn.
- b) NRKs allmennkringkastingstilbud på radio, fjernsyn og tekst-tv skal være reklamefritt og skal ikke inneholde spesielle salgsfremmende henvisninger til konsernets kommersielle tjenester og produkter.
- c) NRK kan ha reklame på Internett, med unntak for nettsider som har barn som målgruppe. NRK skal tilstrebe et tydeligst mulig skille mellom allmennkringkastingstilbudet og kommersielle tjenester tilbudt på Internett. Nedlastingstjenester som tilbys innenfor allmennkringkastingstilbudet skal ikke inneholde reklameinnslag.
- d) Lisensmidler og andre offentlige inntekter skal ikke subsidiere kommersielle aktiviteter. Det skal være et klart regnskapsmessig og driftsmessig skille mellom NRKs kommersielle aktiviteter og allmennkringkastingsvirksomheten.
- e) NRKs allmennkringkastingstilbud, både i tradisjonell programvirksomhet og i form av nye medietjenester, skal hovedsakelig finansieres ved kringkastingsavgift.
- f) NRK skal kunne videreutvikle kommersielle tjenester som genererer overskudd som bidrar til å finansiere allmennkringkastingstjenester. Den forretningsmessige virksomheten skal være forenelig med de krav til kvalitet og integritet som gjelder for NRK.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvensar

NRK-plakaten samlar og summerer opp dei overordna krava som allereie er pålagde NRK, og som hittil har vore uttrykte i vedtekter, vedtak på generalforsamling, i stortingsframlegg osv. Dette gjer at plakaten ikkje inneber krav om at NRK må auke sitt aktivitetsnivå på noko område. Følgjeleg er det ikkje venta at forslaget til NRK-plakat i seg sjølv vil ha nokre økonomiske eller administrative konsekvensar.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunn Karin Gjøl, Britt Hildeng, Espen Johnsen og Tove Karoline Knutsen, fra Fremskrittspartiet, Ulf Erik Knudsen og Karin S. Woldseth, fra Høyre, Olemic Thommessen, fra Sosia-

listisk Venstreparti, May Hansen, fra Kristelig Folkeparti, lederen May-Helen Molvær Grimstad, fra Senterpartiet, Trond Lode, og fra Venstre, Trine Skei Grande, viser til behandlingen av St.meld. nr. 30 (2006-2007) Kringkasting i en digital fremtid, der statens styringsverktøy for NRK as ble gjennomgått. NRK-plakaten var ett av de styringsverktøyene som da ble vedtatt satt ut i livet.

Komiteen legger til grunn at NRK i utgangspunktet skal være en frittstående institusjon med redaksjonell frihet basert på de tradisjoner norske medier i dag arbeider etter. Komiteen viser i denne sammenheng også til behandlingen av Ot.prp. nr. 19 (2007-2008) Om lov om redaksjonell friidom i media.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, mener at den offentlige finansieringen av NRK, og det statlige eierskapet, tilsier at staten som eier har et legitimt grunnlag for å utforme et overordnet oppdrag for NRKs virksomhet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at så lenge NRK er finansiert med en anakronistisk direkteskatt (som rammer minstepensjonister, fattige, enkeltpersonshusholdninger og andre svake grupper urimelig sterkt) og er statlig eiet, har staten et legitimt grunnlag for å utforme et overordnet oppdrag for NRKs virksomhet.

Disse medlemmer vil vise til Dokument nr. 8:11 (2006-2007) representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om omorganisering av Norsk rikskringkasting (NRK), og avvikling av ordningen med fjernsynslisens.

Disse medlemmer mener at NRKs særstilling er et resultat av en foreldet tankegang. At man i et moderne samfunn, hvor det er en rik og fortsatt voksende flora av medieinnhold tilgjengelig for de fleste, er en lisensfinansiert statskanal en anakronisme. Disse medlemmer er sterke tilhengere av fri og virksom konkurranse, også innen massemedier og ser derfor ingen grunn til å opprettholde NRKs særstilling. Lisensfinansieringen som pålegges alle husstander som eier TV-apparat bør innstilles, da den rammer usosialt og urettferdig. I dag er det slik at selv de som ikke ser på NRKs programtilbud skattelegges rått.

Disse medlemmer viser til at det i dag finnes i hvert fall fire ulike distribusjonsformer for TV og radio. Det analoge bakkenettet for TV er det eldste og har i dag en synkende markedsandel (under 30 pst.), mens kabelnett og parabolantennar har delt det meste av resten av TV-markedet. I tillegg har bredbånd en liten, men sterkt voksende markedsandel. Stortingsflertallet har, mot Fremskrittspartiets stemmer, ved-

tatt at det skal bygges et digitalt bakkenett som erstatning for det analoge. Dette nettet er nå i gang med å bli åpnet.

Disse medlemmer har vært kritiske til det digitale bakkenettet, både på basis av økonomi og spørsmålet om det er et riktig valg av teknologi. Disse medlemmer har også vært kritisk til kostnadene for forbrukeren når det gjelder mottakerbokser og abonnementsordninger. Det er også grunn til å stille spørsmål om eierstrukturen (NRK, TV2 og Telenor) for NTV/RiksTV bidrar til forbrukernes beste. Dette kan synes lite heldig ut fra et konkurransehensyn.

Selv om disse medlemmer ønsker stor frihet i eteren, vil disse medlemmer selvfølgelig også at de nødvendige sikkerhetsmessige hensyn må tas. Dette innebærer selvfølgelig at de landsdekkende kringkastingsselskapene må underlegges spesielle bestemmelser for at myndighetene skal kunne formidle nødvendig informasjon i krisesituasjoner (f.eks. krig, naturkatastrofer mv.). Dette forhold må sikres ved egne avtaler med selskapene.

Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittpartiets utdypende merknader vedrørende NRK i Innst. S. nr. 24 (2007-2008).

Komiteen viser for øvrig til de enkelte partienes utdypende merknader vedrørende NRK i Innst. S. nr. 24 (2007-2008).

Erfaringer fra andre land

Komiteen viser til at land med allmennkringkastere alle på forskjellige måter har nedfelt oppdrag for disse. Komiteen har merket seg at det gjennomgående er snakk om overordnede, generelt utformede, retningslinjer.

Høringene

Komiteen har merket seg at saken har vært ute til en bredt anlagt høring og at det hersker bred enighet om at en NRK-plakat kan være et egnet verktøy for å gi NRK føringer i forhold til institusjonens samfunnsmessige oppdrag. Komiteen har også merket seg høringsinstansenes vektlegging av grensedragningen mot de krav som må stilles i forhold til NRKs redaksjonelle frihet og deres stilling som selvstendig medievirksomhet.

NRK-plakatens innhold

Komiteen legger betydelig vekt på at NRK-plakaten må være utformet i overordnede termer. Komiteen mener plakaten detaljeringsnivå må avveies mot hva som kan være akseptabelt i forhold til kravet om redaksjonell frihet.

Komiteen slutter seg til meldingens redaksjonelle grep der plakaten er utformet ut fra fem nærmere definerte "pilarer".

Pilar 1. "NRK skal understøtte og styrke demokratiet"

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at det er en selvfølge at målet for NRKs redaksjonelle virksomhet må være å understøtte og styrke demokratiet. Disse medlemmer mener det er viktig å anerkjenne at Norge er et pluralistisk, vestlig demokrati, og enhver allmennkringkaster som nyter godt av offentlig finansiering, offentlige privilegier, konsesjoner, offentlig eierskap eller andre fordeler bør understøtte og styrke demokratiet.

Samtidig mener disse medlemmer at det er naivt å tro at redaksjonelt innhold kan være fullstendig objektiv og upartisk. Moderne medievitenskap har til gangs slått fast journalistikkens selvbedrag om at mediene kan være objektive og hevet over de til enhver tid pågående debatter og brytninger mellom samfunnssyn. Derfor er det spesielt viktig at NRK innser at de i langt større grad må slippe til divergerende syn i samfunnsdebatten, og i forutsetningene som blir lagt for det innholdsmessige. Det må bli slutt på at NRK skal "oppdra" samfunnet i tråd med et politisk korrekt syn.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Venstre vil i denne forbindelse understreke viktigheten av allmennkringkasteren som leverandør av objektiv informasjon. NRK skal, som allmennkringkaster, være en motvekt i en tid der flere typer medier kan oppfattes å ha en egen agenda som partisk påvirker.

Pilar 2. "NRK skal være allment tilgjengelig"

Komiteen mener at all den tid NRK er offentlig eiet og er finansiert av fellesskapet, er det en selvfølge at NRKs tilbud skal være tilgjengelige for flest mulig.

Pilar 3. "NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur"

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at pilaren i seg selv er godt utformet, men i sine utdypende beskrivelser gjør Regjeringen klart at det slett ikke er norsk språk, identitet og kultur som skal styrkes. Disse medlemmer ser at det er helt tydelig at Regjeringen vil bruke NRK på en sterkt instrumentelt måte, med henblikk på å omskape Norge til et multikulturelt samfunn, som ikke lenger er norsk.

Disse medlemmer merker seg at Regjeringen forutsetter en lang rekke andre instrumentelle krav, slik som nynorskandel og særkvoter for ulike befolkningsgrupper. Det forutsettes i svært liten grad at faktisk norsk språk, identitet og kultur styrkes. Disse medlemmer går inn for punktet, men vil ta avstand fra den "politisk korrekte" vridning som gjøres i den utfyllende beskrivelsen fra Regjeringen. NRK må ikke brukes for å fremme de til enhver tid politisk korrekte holdninger, eller for markedsføre "fortreffeligheten" ved et multikulturelt samfunn.

Disse medlemmer mener NRK skal legge vekt på Norges grunnlov, norsk og vestlig tradisjon og kulturarv med basis i det kristne livssyn.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Pilar 3 punkt b: NRK skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha norsk forankring og speile norsk virkelighet. NRK skal ha et tilbud for minoriteter."

"Pilar 3 punkt c: NRK skal formidle kunnskap om og speile mangfoldet i det norske samfunnet. NRK skal skape arenaer for debatt og informasjon."

"Pilar 3 punkt d: NRKs tilbud skal i hovedsak bestå av norskspråklig innhold. Begge de offisielle målformene kan benyttes."

"Pilar 3 punkt g: NRK skal formidle og produsere norsk musikk og drama. NRK skal formidle norsk film og stimulere det norske filmmiljøet."

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil understreke det spesielle ansvaret NRK som allmennkringkaster har for norsk språk, identitet og kultur. Disse medlemmer viser i denne forbindelse bl.a. til merknaden fra Kristelig Folkeparti og Venstre i Innst. S. nr. 24 (2007-2008):

"Medlemene i komiteen fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at minst 25 pst. av verbalinnslaga til NRK skal vere på nynorsk. Desse medlemmene meiner at dette også må gjelde barne- og ungdomsprogram. NRK skal medvirke til å styrke norsk språk, identitet og kultur, difor er det viktig at barn får høyre begge målformer, også i program som er retta inn mot barn og unge. I dag blir det sendt svært lite nynorsk i barne- og ungdomsprogram på NRK. Desse medlemmene meiner at innsatsen med å få meir nynorsk i program retta mot barn og unge i NRK må aukast."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til disse partienes merknad i Innst. S. nr. 24 (2007-2008):

"Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at 25 pst. av verbalinnslagene i NRK skal være på nynorsk. NRK skal medvirke til å styrke norsk språk, identitet og kultur. Derfor er det viktig at barn får høre begge målformer, også i program som er rettet inn mot barn og unge."

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser til meldingen der det i forslaget til NRK-plakat heter at "NRK skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfoldet av livssyn i det norske samfunnet".

Disse medlemmer mener pilar 3 punkt i bør endres og fremmer følgende forslag:

"Pilar 3 punkt i: NRK skal gjenspeile Norges kristne og humanistiske kulturarv og mangfoldet av livssyn i det norske samfunnet."

Pilar 4. "NRK skal etterstrebe høy kvalitet, mangfold og nyskaping"

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet mener at når Regjeringen foreslår en slik pilar smaker det av elitisme og en sterkt "ovenfra-og-ned"-holdning til folk flest. Den gjennomgående holdningen fra Regjeringen er at NRK skal stå fritt til å oppdra folket i hva som er godt og høyverdig. Disse medlemmer mener at en slik holdning burde være passé for flere tiår siden.

Disse medlemmer vil påpeke at det som er høy kvalitet for én, slett ikke trenger å være det for en annen. Av den grunn bør det legges opp til at NRK skal gi et variert tilbud i tråd med seernes/lytternes/lesernes ønsker. For disse medlemmer er det helt grunnleggende at siden tilbudet finansieres av en tilleggsskatt (lisensen) så bør det som leveres gjenspeile forbrukernes interesser. NRKs oppgave skal ikke være å "lede og oppdra", men å dekke folks ønsker.

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Pilar 4: NRK skal gi et tilbud i tråd med forbrukernes ønsker."

Pilar 5. "NRKs allmennkringkastingstilbud skal være ikke-kommersielt"

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet mener at det i et moderne samfunn kan vanskelig sees å være behov for at det offentlige skal engasjere seg i medievirksomheten. Det offentlige bør derfor selge seg ut av mediekonsern som NRK. Dette kan for eksempel gjøres ved at man splitter opp NRK i flere aksjeselskap, og selger virksomheten til private interessenter. En oppsplitting vil forhindre at et marked som blir dominert av en sterk

statlig aktør, blir erstattet av et marked dominert av en sterk privat aktør.

Disse medlemmer viser til at NRK i mange år hadde monopol på kringkasting av TV og radio. Monopolet var begrunnet med at kun et lisensfinansiert monopol ville kunne gi riksdekkende allmennkringkasting av god kvalitet, og på like vilkår. Dette monoopolet har gradvis blitt brutt opp som følge av teknologiske muligheter og et sterkt ønske i befolkningen om større valgfrihet i programtilbudet. En flora av lokale og nasjonale radiostasjoner, sammen med flere riksdekkende kommersielle TV-kanaler, har vist seg levedyktige. Ved konsesjonstildelinger har det ofte blitt stilt krav til innhold, og i noen slike tilfeller har kravene i realiteten medført nye allmennkringkastingskanaler. Den store økningen i radio- og fjernsynstilbudet har gitt forbrukerne en stor frihet til å velge. Utviklingen viser også at frihet i eteren stimulerer mangfold og kvalitet.

Disse medlemmer mener det er viktig at myndighetene legger til rette for god konkurranse mellom leverandørene av kringkastingstjenester til forbrukerne. Disse medlemmer mener videre at konkurransen innen radio- og fjernsynsbransjen hemmes av at markedet i stor grad domineres av det tidligere statsmonopolet. Dette skyldes i særlig grad de investeringer fellesskapet har gjort i denne virksomheten og den finansieringsordning man har for NRKs virksomhet. Med en inntektside som i stor grad er skjermet fra svingninger, og en særstilling i forhold til det politiske miljø, har NRK flere store konkurransefortrinn fremfor sine rent kommersielle konkurrenter. Dette syn underbygges av den kraftige ekspansjon man har sett av NRK de siste årene, herunder ekspansjon innen både TV, radio (særlig DAB) og Internett.

Disse medlemmer mener at en fri og uavhengig presse er en forutsetning for demokratiet, yttringsfriheten og rettsstaten. For å sikre konkurranse og mangfold i mediene vil disse medlemmer arbeide for størst mulig grad av etableringsfrihet i medienæringen.

Disse medlemmer ønsker å redusere og på sikt fjerne lisensavgiften NRK innkrever. Så lenge NRK-lisensen eksisterer, må hele NRKs tilbud gjøres tilgjengelig for alle, uten at det medfører ytterligere utgifter for forbrukeren. Alternativt må de som ikke mottar disse kanalene, få reduksjon i kringkastingsavgiften - slik Fremskrittpartiet har tatt til orde for en rekke ganger i Stortinget.

Disse medlemmer vil for øvrig vise til Dokument nr. 8:11 (2006-2007) representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin S. Woldseth og Ulf Erik Knudsen om omorganisering av Norsk riks-kringkasting (NRK), og avvikling av ordningen med fjernsynslisens..

På denne bakgrunn fremmes følgende forslag:

"Pilar 5: NRK oppsplittes og selges i deler, på en slik måte at virksom konkurranse oppnås og kulturpolitiske mål ivaretas."

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om gradvis avvikling av ordningen med fjernsynslisens."

Komiteens medlem fra Venstre viser i denne forbindelse til Innst. S. nr. 24 (2007-2008) hvor Venstres syn på dagens lisensfinansiering av NRK er utdypet. Dette medlem vil understreke at det er viktig å opprettholde dagens ordning med NRK som allmennkringkaster, men at ordningen med lisensfinansiering er foreldet og gammeldags, og tilpasset en helt annen medievirkelighet enn den vi har i dag. Videre mener dette medlem at dagens ordning med lisensavgift er grunnleggende usosial, blant annet fordi den ikke tar hensyn til inntekten i den enkelte husstand. Dette medlem legger til grunn at disse momentene veier svært tungt i den fortløpende evalueringen av kringkastingsavgiften.

Dette medlem fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en mer teknologisk oppdatert og sosial måte å finansiere en allmennkringkaster på enn dagens lisens."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at disse partiene i Innst. S. nr. 24 (2007-2008) sa at:

"Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, mener en allmennkringkastingsplakat er en god måte å ivareta ulike hensyn knyttet til styringen av NRK på. Dette flertallet støtter at allmennkringkastingsplakaten for NRK må være overordnet og prinsipiell, og ikke for detaljert. Dette flertallet er opptatt av å bevare den redaksjonelle friheten i NRK, og ikke gripe inn i NRKs redaksjonelle valg, herunder hvilke programmer NRK velger å sende."

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil fremholde sitt syn fra Innst. S. nr. 24 (2007-2008) om at NRK - som skal være en reklamefri sone - benytter en betydelig andel skjermtid til å reklamere for egne nettsider som bl.a. inneholder reklame og finansieres med reklameinntekter. Den "reklamefrie sonen" blir dermed noe uklar og reiser en viktig problemstilling vedrørende hvorvidt NRK som helhet kan ansees som reklamefritt eller ikke. Videre skaper dette et dilemma for andre aktører og nettportaler - som ikke finansieres via lisensavgiften og som konkurrerer med NRK om

de samme reklameinntektene. Disse medlemmer forutsetter at dette er en problemstilling Regjeringen vil fortsette å følge nøye i tiden som kommer.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener videre at stortingsmeldingen ikke diskuterer spørsmålet om NRK og pengespill på en tilfredsstillende måte, noe disse medlemmer finner svært overraskende. Disse medlemmer viser i denne forbindelse til følgende merknader fra Innst. S. nr. 24 (2007-2008):

"Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre vil videre påpeke at det oppfattes som noe underlig at en allmennkringkaster skal oppfattes som drivkraft i forbindelse med utviklingen av statlige pengespill, og vil be om at man i arbeidet med en kringkastingsplakat som skal tydeliggjøre NRKs samfunnsoppdrag, også drøfter dette spørsmålet.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser i denne forbindelse til følgende merknad fra Innst. S. nr. 24 (2007-2008):

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre viser i denne forbindelse til den senere tids debatt vedr. pengespillet Keno, og vil understreke at det ikke bør være en allmenkringkasters rolle å fremme statlige pengespill. Disse medlemmer er svært skeptiske til at potensielt avhengighetsskapende pengespill kringkastes daglig av en allmennkringkaster. En allmennkringkaster skal etter disse medlemmers mening ikke være en aktør i spillpolitikken."

NRK-plakatens formelle status

Komiteen har merket seg at enkelte av høringsinstansene har reist spørsmål om NRK-plakatens formelle status. Komiteen slutter seg til Regjeringens understrekning av at plakaten er ment som et politisk styringsinstrument og et utgangspunkt for fremtidige diskusjoner på politisk nivå, om hvilke krav som skal stilles til allmennkringkastingstilbudet til NRK. Komiteen har merket seg at dette innebærer at plakaten kan gjøres til gjenstand for politisk diskusjon og eventuelt derpå følgende korleksjon. Komiteen har også merket seg Medietilsynets rolle i forhold til allmenkringkastingsvilkårene i NRKs vedtekter.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

Pilar 3 punkt i: NRK skal gjenspeile Norges kristne og humanistiske kulturarv og mangfoldet av livssyn i det norske samfunnet.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Pilar 3 punkt b: NRK skal bidra til å styrke norsk språk, identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha norsk forankring og speile norsk virkelighet. NRK skal ha et tilbud for minoriteter.

Forslag 3

Pilar 3 punkt c: NRK skal formidle kunnskap om, og speile mangfoldet i det norske samfunnet. NRK skal skape arenaer for debatt og informasjon.

Forslag 4

Pilar 3 punkt d: NRKs tilbud skal i hovedsak bestå av norskspråklig innhold. Begge de offisielle målformene kan benyttes.

Forslag 5

Pilar 3 punkt g: NRK skal formidle og produsere norsk musikk og drama. NRK skal formidle norsk film og stimulere det norske filmmiljøet.

Forslag 6

Pilar 4: NRK skal gi et tilbud i tråd med forbrukernes ønsker.

Forslag 7

Pilar 5: NRK oppsplittes og selges i deler, på en slik måte at virksom konkurranse oppnås og kulturpolitiske mål ivaretas.

Forslag 8

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om gradvis avvikling av ordningen med fjernsynslisens.

Forslag fra Venstre:

Forslag 9

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om en mer teknologisk oppdatert og sosial måte å finansiere en allmennkringkaster på enn dagens lisens.

4. KOMITEENS TILRÅDING

vedtak:

Komiteen viser til meldingen og til sine merknader og råår Stortinget til å gjøre slikt

St.meld. nr. 6 (2007-2008) - NRK-plakaten "Noe for alle. Alltid" - vedlegges protokollen.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 6. mars 2008

May-Helen Molvær Grimstad

leder

Olemic Thommessen

ordfører

